

- ❖ ધર્મ એટલે સંસ્કૃતિનો પ્રાણ.
- ❖ રાધાકૃષ્ણન કહે છે....

“અડધું જગત ભારતે પાડી આપેલા સ્વતંત્ર ચીલા પર ચાલે છે.
ચીન, જાપાન,તિબેટ, સિયામ, બ્રહ્મદેશ, શ્રીલંકા વગેરે દેશો
ભારતને પોતાનું આધ્યાત્મિક પિયર માને છે.”

મહાવિર સ્વામી

જન્મ: ઈ.સ.પૂર્વ 599
જન્મસ્થળ: કુંડગ્રામ (બિહાર)
મુળનામ: વર્ધમાન
પ્રતિક: સિંહ
માતા: ત્રિશલા દેવી
પિતા: સિક્કાર્થ
ભાઈ: નંદી વર્ધન
પત્ની: યશોદા
પુત્રી: પ્રિયદર્શના

- ❖ માહાવીર સ્વામિએ 30 વર્ષની ઉમરે ગૃહત્યાગ કર્યો હતો.
- ❖ તેમને 12 વર્ષની તપસ્યા કર્યા બાદ કેવલ્યજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું.
સાક્ષાત્કાર: જુમ્બિક ગામની નજીક રૂઝુપાલિકા મદીના કિનારે સાલના વૃક્ષની નીચે
સાક્ષાત્કાર થયો.
ઉપદેશ: અર્ધમાગધી ભાષામાં
જૈન સંઘની સ્થાપના: પાવાપુરી
નિર્વાણ: પાવાપુરી

❖ જૈન ધર્મના સંસ્થાપક ઋષભદેવને માનવામાં આવે છે. ઋષભદેવ જૈનોના પ્રથમ તીર્થકર હતા, તેને આદિનાથ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. તેનું પ્રતિક સાંઢ છે.

❖ જૈનોમાં કુલ ચોવીસ તીર્થકરો થઈ ગયા.

1: ઋષભદેવ / આદિનાથ

2: અજીતનાથ

3: સાંબનાથ

21: નેમિનાથ

22: અરીષ્ઠનેમી

23: પાશ્વનાથ

24: મહાવિર સ્વામી

❖ જૈન ધર્મના તીર્થકરો અને તેના પ્રતિક:

○ ઋષભદેવ -	સાંઢ
○ અજીતનાથ -	હાથી
○ પાશ્વનાથ -	સાપ
○ માહાવીર સ્વામી -	સિંહ

❖ પાશ્વનાથે ચાર વ્રતો આપ્યા:

1. સત્ય
2. અહિંસા
3. અસ્તેય
4. અપરિગ્રહ
5. બ્રહ્મચર્ય (મહાવિર સ્વામી દ્વારા આપવામાં આવ્યું)

❖ મહાવિર સ્વામીએ કર્મના બંધનમાંથી મુક્ત થવા માટે “ત્રિરત્ન” નો માર્ગ આપ્યો:

1. સમ્યક જ્ઞાન
2. સમ્યક દર્શન

૩. સમ્યક ચારિત્ર્ય

- ❖ મહાવિર સ્વામીએ પોતાના ઉપદેશ અર્ધમાગધી ભાષામાં આપ્યા છે.
- ❖ મૌર્ય સમ્રાટ ચંદ્રગુપ્ત પણ જૈન ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો. તેને આચાર્ય ભદ્રબાહુના કહેવાથી જૈન ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો.
- ❖ જૈનધર્મની સભાઓ:

	સમય	સ્થળ	શાસક	અધ્યક્ષ
1	ઈ.પુ. 298	પાટલીપુત્ર	ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય	સ્થુલીભદ્ર
2	ઈ.સ 512	વલભી	ધ્રુવસેન-1	દેવાર્ધીશ્રમશ્રવણ

- ❖ પ્રથમ જૈન સભામાં માહાવીર સ્વામીના ઉપદેશોનો સંગ્રહ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો.
- ❖ બીજી જૈન સભામાં બાર અંગોમાંને 45 “આગમ” રૂપે ગ્રંથસ્થ કરવામાં આવ્યા.
- ❖ કલ્પસૂત્રની રચના ભદ્રબાહુએ કરી હતી.
- ❖ જૈન ધર્મના બે પંથો:
જૈનોમાં કેટલીક સૈધાંતિક બાબતો વિષે મતભેદ થતા બે પંથ પડી ગયા.
1. શ્વેતાંબર: જેવો મૂર્તિઓની પુંજા તથા સાધુઓને માટે શ્વેત વસ્ત્રોના હિમાયતી હતા.
2. દિગંબર: જેવો આસનસ્થ અને ચક્ષુયુક્ત મૂર્તિઓની પુંજાભક્તિ કરવામાં માનતા હતા, અને સાધુઓને વસ્ત્રો ન હોવા જોઈએ.
- ❖ પ્રાચીન જૈન મઠોને “બસદી” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ❖ કલીંગના ચૌલવંશના રાજા ખારવેલના ઈ.પુ. બીજી સદીના હાથીગુફાના શિલાલેખો ઉપરથી જાણવા મળે છે કે આ રાજાએ જૈન ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો.
- ❖ મૌર્ય સમ્રાટ સંપ્રતિએ પણ જૈન ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો.

❖ ગૂજરાતના સોલંકીવંશના સિદ્ધરાજજયસિંહ અને કુમારપાળે પણ જૈન ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો.

❖ જૈન સાહિત્ય:

- કલ્પસૂત્ર જૈનધર્મનો મહત્વનો ગ્રંથ છે.
- જૈનોનો પવિત્ર તહેવાર પર્યુષણ અને મહાવિર જયંતી છે.
- જૈન ધર્મગ્રંથો અંગ તરીકે ;ઓળખાય છે.
- જૈન સાહિત્ય મોટેભાગે પ્રાકૃત અને અર્ધમાગધીમાં લખાતું હતું.
- મહત્વના લખાયેલા પુસ્તકો:

1. બૃહત્કથા	:	ગુણાધ્ય
2. હરિવંશપુરાણ	:	જીનસેનકૃત
3. વાસુદેવહીડી	:	સંઘદાસ ગણી
4. સિદ્ધહેમશબ્દાનુશાસન	:	હેમચંદ્રાચાર્ય
5. દ્વયાશ્રય	:	હેમચંદ્રાચાર્ય
6. કીર્તિકૌમુદી	:	સોમેશ્વર

❖ જૈન સ્થાપત્ય:

- દક્ષીણમાં મૌસુરમાં આવેલા શ્રવણબેલગોડા નામના તીર્થસ્થળ પાસે ચંદ્રગિરિ પહાડ ઉપર ગોમતેશ્વર બાહુબલીની ઉંચી ભવ્ય મૂર્તિ આવેલી છે જે જૈન શિલ્પકળાનો ઉત્તમ નમુનો છે.
- ઓડીશાના રાજા ખારાવેલે કોતરાવેલી ખંડગિરિ અને ઉદયગીરી પર્વતોની હાથીગુફા, રાણીગુફા વગેરે.
- હસ્તાગીરી, પાલીતાણા, આબુ, રાણકપુર વગેરેમાં જૈનોના ઉત્તમ સ્થાપત્ય આવેલા છે.
- ગુજરાતના જૈનમંત્રી વિમલશાહે બંધાવેલ “વિમલવસહી” અને જૈનમંત્રી વસ્તુપાલે બંધાવેલ “લુણવસહી” તેની અજોડ કલા માટે પ્રખ્યાત છે.

Free Course

GPSC Class 1&2	Head Clerk	Senior Clerk	Highcourt Clerk
<ul style="list-style-type: none"> Study Materials Model Papers Mock Test Series Old Papers Daily Section Test Instant Result With Solution <p>Start Now</p>	<ul style="list-style-type: none"> Study Materials Model Papers Mock Test Series Old Papers Daily Section Test Instant Result With Solution <p>Coming Soon</p>	<ul style="list-style-type: none"> Study Materials Model Papers Mock Test Series Old Papers Daily Section Test Instant Result With Solution <p>Coming Soon</p>	<ul style="list-style-type: none"> Study Materials Model Papers Mock Test Series Old Papers Daily Section Test Instant Result With Solution <p>Coming Soon</p>

GPSC Prelim Exam

Ads by Google

[Study Material](#)

[Download Free Book](#)

[Study Notes](#)

<h3>G.K</h3> <ul style="list-style-type: none"> Gujarat G.K India G.K World G.K <p>Download</p>	<h3>Current Affairs</h3> <ul style="list-style-type: none"> Daily Current Affairs Weekly Current Affairs Monthly Current Affairs <p>Download</p>	<h3>History</h3> <ul style="list-style-type: none"> Gujarat History India History World History <p>Download</p>	<h3>Material</h3> <p>Ads by Google</p> <p>Download Free Book</p> <p>Current Affairs GK</p>
<h3>Geography</h3> <ul style="list-style-type: none"> Gujarat Geography India Geography World Geography <p>Download</p>	<h3>Science</h3> <ul style="list-style-type: none"> Biology Chemistry Physics <p>Download</p>	<h3>Economics</h3> <ul style="list-style-type: none"> Economics Oneliner Economics MCQ Economics Etc.. <p>Download</p>	<h3>Culture</h3> <ul style="list-style-type: none"> Culture Oneliner Culture MCQ Culture Etc.. <p>Download</p>

-Vivek Chavda